УДК 34
З-12

Рекомендовано до друку Вченою радою Вищого навчального приватного закладу «Дніпровський гуманітарний університет» (протокол від 27.07.2026 № 13).

З-12 Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення : матер. VI Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 05 черв. 2026 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет», 2026. 242 с.

Збірник конференції містить матеріали VI Міжнародної науково-практичної конференції «Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення» (05.06.2026), у роботі якої взяли участь представники закладів вищої освіти, наукових установ, правоохоронних органів, недержавних установ України та іноземних держав.

Матеріали науково-практичної конференції надруковані в авторській редакції.

РЕДАКЦІЙНА КОЛЕГІЯ

докт. юрид. наук, проф. **Олег КИРИЧЕНКО** (*голова);* канд. юрид. наук, доц. **Олександр ХРИСТОВ** (*заст. голови);* канд. юрид. наук, доц. **Тетяна АЛФЬОРОВА**; докт. юрид. наук, доц. **Вадим ДАВИДЮК**; канд. юрид. наук **Сергій ДУБОВ**; докт. юрид. наук, проф**. Євген ЛЕГЕЗА**; канд. юрид. наук, доц. **Тетяна ЛЕЖНЄВА**; докт. юрид. наук, проф. **Вадим НЕГОДЧЕНКО**; канд. юрид наук, доц. **Станіслав ЧЕРНОП'ЯТОВ**; **Андрій МІРОШНИК** *(секретар).*

ISBN 978-617-8981-32-7

© ВНПЗ ДГУ, 2026
© Автори, 2026

Борисенко С.І.
ЦИВІЛЬНО-ПРАВОВИЙ ЗАХИСТ ПРАВ ВЛАСНОСТІ ПРИ УКЛАДЕННІ ДОГОВОРІВ ДАРУВАННЯ ТА ДОВІЧНОГО УТРИМАННЯ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ… 198

Дюкарєв М.В.
АДМІНІСТРАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ОХОРОННОЇ ДІЯЛЬНОСТІ В УКРАЇНІ……... 202

Лисенко Б. О., Куцик К. В.
ЦИФРОВІЗАЦІЯ ЦИВІЛЬНОГО СУДОЧИНСТВА ЯК ГАРАНТІЯ ПРАВОПОРЯДКУ В УМОВАХ СУЧАСНИХ ВИКЛИКІВ……. 205

Бунчужна В.Є., Логінова М.В.
НІКЧЕМНІ ПРАВОЧИНИ ТА ЇХ ПРАВОВІ НАСЛІДКИ У КОНТЕКСТІ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ……. 208

Лежнєва Т.М., Черноп'ятов С.В.
ЗАХОДИ СУДУ ЩОДО ПРИМИРЕННЯ ПОДРУЖЖЯ У ПРОЄКТІ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (№ 15150)…….. 211

Черноп'ятов С.В., Лежнєва Т.М.
ТРИВАЛІСТЬ ВІДСУТНОСТІ НА РОБОТІ ЯК КВАЛІФІКУЮЧА ОЗНАКА ПРОГУЛУ: НОВЕЛИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ……... 215

Шевченко А.А., Біла А.В.
СПАДКОВІ ПРАВОВІДНОСИНИ З ІНОЗЕМНИМ ЕЛЕМЕНТОМ У ПРАКТИЦІ ЮРИДИЧНИХ КЛІНІК: ПРОБЛЕМИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО СУПРОВОДУ……. 219

Буряк Д.М., Біла А.В.
ЕТИЧНІ ЗАСАДИ ЗОВНІШНЬОГО ВИГЛЯДУ ЮРИСТА ПІД ЧАС ПРОВАДЖЕННЯ ПРАВНИЧОЇ ДІЯЛЬНОСТІ……. 222

Біла А.В., Векшин І.І.
ЗАХИСТ ПРАВ СУБ'ЄКТІВ ГОСПОДАРЮВАННЯ У ПОРЯДКУ ГОСПОДАРСЬКОГО СУДОЧИНСТВА: ПРОБЛЕМИ ПРАКТИКИ ТА РЕАЛІЗАЦІЇ……..... 225

Біла А.В., Коссович А.О.
ЗЕМЕЛЬНО-ПРАВОВІ МЕХАНІЗМИ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ ПРАВОПОРЯДКУ ТА ПРОТИДІЇ ПРАВОПОРУШЕННЯМ У СФЕРІ ЗЕМЕЛЬНИХ ВІДНОСИН В УКРАЇНІ…….. 229

Танких Д.В., Булгакова Ю.М.
МІЖНАРОДНИЙ ДОСВІД МОДЕРНІЗАЦІЇ СИСТЕМ ЕКСТРЕНОЇ ДОПОМОГИ НАСЕЛЕННЮ……... 231

чинності правочину. Основними правовими наслідками нікчемності є відсутність передбачених сторонами юридичних результатів, повернення одержаного за правочином, можливість відшкодування збитків та застосування спеціальних наслідків у випадках, визначених законом. Значення цього інституту полягає не лише у відновленні майнового становища сторін, а й у запобіганні зловживанню правом, прикриттю незаконних дій формою договору та порушенню стабільності цивільного обороту.

Список використаних джерел та літератури:

1. Цивільний кодекс України: Закон України від 16.01.2003 № 435-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15.

2. Вовк М. З., Юркевич Ю. М. Проблеми тлумачення договорів в Україні в умовах гармонізації з правом європейського союзу. *Актуальні питання у сучасній науці*. 2024. № 2(20). С. 394-405.

3. Гречишкін Є.Ю., К.Р. Резворович. Актуальні питання теоретичного визначення недійсних правочинів у межах цивільного права. Матер. Всеукр. наук.-практ. онлайн-конф. (м. Дніпро, 12 груд. 2023 р.). Дніпро : ДДУВС, 2023. С. 84-85.

4. Цивільне право : навч. практикум. кол. авт. : К Р. Резворович (заг. ред.), М. П. Юніна, А. С. Ділігул та Логінова М.В. Дніпро : Дніпроп. держ. ун-т внутр. справ, 2022. 220 с.

Лежнєва Тетяна Миколаївна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету
ORCID: 0000-0001-7823-9132
Черноп'ятов Станіслав Володимирович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету
ORCID: 0000-0003-4209-5215

ЗАХОДИ СУДУ ЩОДО ПРИМИРЕННЯ ПОДРУЖЖЯ У ПРОЄКТІ ЦИВІЛЬНОГО КОДЕКСУ УКРАЇНИ (№ 15150)

Сімейний кодекс України [1] (далі – «СК») передбачає в межах процедури позовного розірвання шлюбу специфічну дію – «заходи суду щодо примирення подружжя» (далі також «**Примирення**», або «**Заходи**»). За ч. 1 ст. 111 СК, «суд вживає заходів щодо примирення подружжя, якщо це не суперечить моральним засадам суспільства».

Процесуально-правове забезпечення **Примирення** надано у ч. 7 ст. 240 Цивільного процесуального кодексу України [2] (далі – «ЦПК»), відповідно до якої у справі про розірвання шлюбу суд може зупинити розгляд справи і призначити строк для примирення подружжя, який не може перевищувати шість місяців. А відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 251 ЦПК, суд зобов'язаний зупинити

провадження у справі у разі надання сторонам у справі про розірвання шлюбу строку для примирення подружжя.

Регулювання **Примирення** розширено у Проєкті Цивільного кодексу України № 15150 від 09.04.2026 [3] (далі – **Проєкт**) (ст. 1512), який також передбачає (підп. 4 п. 3 Прикінцевих положень) суто редакційні зміни до відповідних статей ЦПК, які не змінюють суті регулювання.

В цій роботі оглянемо основні новели **Проєкту** щодо **Примирення**, а також звернемо увагу на те, що **Проєкт** лишає без змін, а також на доречність **Примирення** як такого.

1. «Основна» норма. Повноваження суду. Відправна норма лишається майже незмінною: за ч. 1 ст. 1512 **Проєкту**, «суд може вживати заходів для примирення подружжя, якщо це відповідає доброзвичайності» (ч. 1).

За ст. 6 **Проєкту**, доброзвичайність – це сукупність моральних норм та принципів, стандартів етичної поведінки та загальновизнаних уявлень про належну поведінку, усталених у суспільстві. Тобто, по суті, це ті самі «моральні засади суспільства», до яких звертається чинна ч. 1 ст. 111 СК.

Суттєвіша відмінність є у тому, що умовою вжиття **Заходів** за ч. 1 ст. 111 СК є «несуперечність» моральним засадам, а за ч. 1 ст. 1512 **Проєкту** – «відповідність» доброзвичайності. Ця малопомітна різниця трохи зміщує акценти у пізнавальній діяльності суду: СК скоріше орієнтує на те, аби не було встановлено явної суперечності моральним засадами; натомість **Проєкт** – на пошук норм доброзвичайності, які мають позитивно передбачати **Заходи**.

Крім того, як чинне, так і перспективне регулювання не надає відповіді на питання, що ж саме суд має оцінювати на несуперечність (відповідність) моральним засадам (доброзвичайності) – чи то заходи щодо **Примирення**, які планується вжити, чи то саме **Примирення** як наслідок **Заходів**, чи ж то вжиття цих **Заходів** саме судом.

Із матеріально-правових норм як СК, так і **Проєкту** через використання дієслова «вживає» в теперішньому часі однини без супроводження будь-якими уточненнями не є достатньо зрозумілою деонтична модальність відповідного повноваження суду: чи він зобов'язаний вживати **Заходів**, якщо це можливо, чи це є його дискреційним повноваженням. Перший варіант, хоч і хибний, у **Проєкті** підсилюється детальною регламентацією строків для **Примирення** та випадків, коли вони не встановлюються, підсилюючи враження, що якщо немає перепон для вжиття **Заходів**, вони повинні бути вжиті судом.

Правильна відповідь на це питання знаходиться у відповідних процесуальних нормах: ч. 7 ст. 240 ЦПК (у т.ч. у редакції **Проєкту**) через вживання модального дієслова «може» однозначно свідчить, що вжиття **Заходів** є дискреційним повноваженням суду.

2. Зміст Заходів. Ані чинне, ані перспективне регулювання не визначають змісту **Заходів**. Суд як суб'єкт владних повноважень зобов'язаний діяти лише на підставі, в межах повноважень та у спосіб, що передбачені Конституцією та законами України. Тому суд не може вживати будь-які **Заходи**, які не передбачені матеріальним чи процесуальним правом. Більше

того, у зупиненому провадженні по справі взагалі не може проводитися будь-яких дій, крім розгляду питання про поновлення провадження.

Помилково було б вважати, що конкретними **Заходами** можуть бути передбачені ЦПК укладення мирової угоди, позасудове врегулювання спору шляхом медіації, проведення врегулювання спору за участю судді, сприяння судом під час розгляду справи по суті суд сприяє примиренню сторін. Адже це самостійні заходи, які є застосовними у всіх (або ж більшості) категорій справ, не регулюються нормами про **Примирення**, та не є ексклюзивними для спорів про розірвання шлюбу.

Тому **Заходи** по суті зводяться до зупинення провадження у справі на визначений «строк для примирення» та відповідному відстроченні вирішення справи по суті. Передбачається, що за цей час сторони тим чи іншим чином примиряться.

3. Строк для примирення. На це питання СК не дає відповіді; її доводиться віднаходити у ч. 7 ст. 240 ЦПК: строк для **Примирення** (і строк зупинення провадження) не може перевищувати шість місяців.

Проєкт цей недолік частково виправляє, встановлює строки для **Примирення** вже на рівні матеріального регулювання, а також запроваджує їх диференціацію:

1) якщо подружжя має малолітню дитину або дитину з інвалідністю і не дійшло згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу (далі – **Згода щодо наслідків**), – до шести місяців для **Примирення** (ч. 2 ст. 1512);

2) якщо подружжя має малолітню дитину або дитину з інвалідністю і дійшло **Згоди щодо наслідків** – один місяць (ч. 3 ст. 1512).

4. Інші випадки незастосування. СК (ч. 2 ст. 111) цілком раціонально передбачає сімейне насильство як перешкоду до застосування **Заходів**. **Проєкт** у цьому сенсі йде далі і говорить вже і про «іншу протиправну поведінку, яка містить ознаки кримінального правопорушення» (ч. 5 ст. 1512).

Крім того, відповідно до ч. 4 ст. 1512, строк для **Примирення** не встановлюють, якщо до звернення до суду із заявою про розірвання шлюбу було встановлено режим окремого проживання подружжя, що тривав не менше шести місяців, а також якщо подружжя не має малолітньої дитини або дитини з інвалідністю і дійшло **Згоди щодо наслідків.**

5. Допустимість інституту Примирення як такого з точки зору його легітимної мети. Інститут **Примирення** є одним із обмежень розірвання шлюбу. У більш ранній праці співавторкою було надано дефініцію обмеження розірвання шлюбу: «встановлені позитивним правом додаткові умови та процедури, необхідні для реалізації волі до розірвання волі одного із подружжя, які є більш обтяжливими, аніж умови та процедури, необхідні для реєстрації шлюбу» [4, с. 190], а також обґрунтовано, що «будь-яке обмеження права людини на розірвання шлюбу та/або його реалізацію мусить бути виправданим лише міркуваннями виключної необхідності» [4, с. 189]. Співавтори повністю підтримують та поділяють такі висновки, а також

зазначають, що така виправданість має встановлюватися, в першу чергу, наявністю легітимної мети.

Сама назва **Заходів** – «заходи примирення подружжя» – явно виражає основну легітимну мету, яку декларує законодавець, а саме – збереження шлюбу. Однак детальніший аналіз частин 2–4 ст. 1512 **Проєкту** свідчить, що дійсна мета законодавця зміщується до стимулювання подружжя дійти згоди щодо юридичних наслідків розірвання шлюбу. **Згода щодо наслідків** є відносно[1] новим інститутом у **Проєкті** (ст. 1515) та посутньо зводиться до договірного врегулювання подружжям питань: 1) розподілу батьківської відповідальності; 2) виконання обов'язку утримувати дитину; 3) поділу спільного майна; 4) утримання подружжя. Добрі наміри законодавця тут, якщо не очевидні, то можуть бути за бажанням віднайдені та навіть обґрунтовані: сприяти урегульованості відносин та запобігати майбутнім спорам. Однак такі мотиви, на наше переконання, не є достатньо істотними аби становити легітимну мету обмеження права людини на розірвання шлюбу.

Відтак інститут **Примирення** у тому вигляді, в якому він представлений у **Проєкті**, видається недоречним, оскільки йому бракує легітимної мети.

6. Висновки, або ще трохи про Волю сторін. Воля сторін, як у СК, так і у **Проєкті**, до уваги не береться. Подружжя, яке законодавець у **Проєкті** намагається примирити руками суду, як і раніше відіграватмие у процесі **Примирення** пасивну роль об'єкта, але не активного суб'єкта, як мало б бути. Законодавець планує зобов'язати суд врахувати при вирішенні питання про примирення безліч обставин та факторів – наявність, вік та стан здоров'я дітей, погодження юридичних наслідків розірвання шлюбу, попередня сепарація, делінквентність подружжя, і навіть абстрактну «відповідність доброзвичайності» – однак жодним чином не згадує про волю подружжя. Остання не має жодного значення як за чинним, так і за перспективним регулюванням.

У більш ранній праці співавторкою вже обґрунтовувалася необхідність застосування **Примирення** виключно за згодою подружжя [5, с. 220–221]. Співавтори повністю підтримують та поділяють такі висновки. Надання визначальної ролі саме згоді подружжя на **Примирення** буде універсальною відповіддю та вирішенням усіх окреслених нами проблем інституту примирення (як за СК, так і за **Проєктом**): (1) буде знято питання про модальність повноважень суду; (2) питання відповідності моральним засадам (доброзвичайності) навіть не виникатиме, бо спільна воля сторін до примирення не може бути аморальною; (3) питання змістовного наповнення **Заходів**, строків **Примирення** та їх диференціації зможуть бути цілком віднесені до сфери відповідальності та доброї волі сторін; (4) природним чином відпаде необхідність у будь-яких винятках, коли **Примирення** не застосовується; (5) легітимна мета **Примирення** відповідатиме як публічному інтересу в збереженні шлюбу, так і приватній свободі шлюбу.

[1] Очевидним є зв'язок із договорами, які є передумовою розірвання шлюбу за рішенням суду за спільною заявою подружжя, яке має дітей (ст. 109 СК).

Тому пропонується правове регулювання **Примирення** будувати навколо ідеї принципової допустимості **Примирення** та вжиття **Заходів** виключно за наявності вільної згоди кожного із подружжя.

Список використаних джерел та літератури:

1. Сімейний кодекс України від 10.01.2002 № 2947-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2947-14

2. Цивільний процесуальний кодекс України від 18.03.2004 № 1618-IV. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1618-15

3. Проєкт Цивільного кодексу України № 15150 від 09.04.2026 (редакція 09.04.2026). URL: https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/Card/69837 ; https://itd.rada.gov.ua/billinfo/Bills/pubFile/3405381

4. Лежнєва Т.М. Обмеження розірвання шлюбу: до постановки проблеми. *Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення*: матер. II Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 17 черв. 2022 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет». 203 с. С. 188–192.

5. Лежнєва Т.М. Лібералізація позовного розірвання шлюбу: досягнення і перспективи. *Забезпечення правопорядку та протидії злочинності в Україні та у світі: проблеми та шляхи їх вирішення*: матер. V Міжнар. наук.-практ. конф. (Дніпро, 27 черв. 2025 р.). Дніпро : ВНПЗ «Дніпровський гуманітарний університет». 2025. 237 с. С. 219–222.

Черноп'ятов Станіслав Володимирович
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету
ORCID: 0000-0003-4209-5215
Лежнєва Тетяна Миколаївна
кандидат юридичних наук, доцент,
доцент кафедри права
Дніпровського гуманітарного університету
ORCID: 0000-0001-7823-9132

ТРИВАЛІСТЬ ВІДСУТНОСТІ НА РОБОТІ ЯК КВАЛІФІКУЮЧА ОЗНАКА ПРОГУЛУ: НОВЕЛИ СУДОВОЇ ПРАКТИКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПРАВОВОГО РЕГУЛЮВАННЯ

Поняття прогулу, його юридичний склад як дисциплінарного правопорушення є доволі усталеним як у законодавстві, так і у практиці його застосування. Особливо це стосується темпоральної характеристики прогулу. Відповідно до п. 4 ст. 40 Кодексу законів про працю України [1], трудовий договір може бути розірваний роботодавцем у випадку прогулу (в тому числі відсутності на роботі більше трьох годин протягом робочого дня) без поважних причин. Відповідно до п. 24 постанови Пленуму Верховного Суду